

מעגלי שינוי

:: טל וולפסון

בעיקר על-פי הגישה הבטחונית. בראשית ימי המדינה אבל גם לאחר מכן, שרר כאן איום קיומי אמיתי שאילץ לשים בראש סדר העדיפויות את הנושא הבטחוני. האילוף גבר, למרבה הפרדוקס, לאחר הנצחון המזהיר במלחמת 67'. בעקבות המלחמה התפתח דיון ציבורי נוקב וארוך שנים על הימצאותנו בשטחים הכבושים. העיסוק הזה השפיע עלינו כחברה יותר משיכולנו להרגיש. כך, בחרנו להעמיד בראש המדינה גנרלים בדימוס, מערכות בחירות נסובו סביב הנושא הזה וחשוב במיוחד - התעלמנו מהשאלות החשובות באמת. שאלות של זהות לאומית-יהודית, קשר למקום, יחס לזולת ודרכים אפשריות לארגון החברה לא עמדו על סדר היום שלנו. אולי פשוט לא רצינו להתמודד איתן. עד היום לכל אחד יש דעה פוליטית מוצקה אם צריך כיבוש או לא צריך, והאם צה"ל צריך להבליג או להכות בכל הכוח אחרי הפיגוע האחרון; אבל בשאלות שעמים 'נורמליים' דנים בהן - כיצד להתמודד עם אבטלה, איזה תכנים הם חובה ללימוד בבתי-הספר ואיך צריך להתחזק בארץ הזאת - אין לנו כלים להתמודדות. משהו בסיטואציה שנוצרה כאן הפך אותנו ללא-נורמליים.

אבל נדמה לי שבשנים האחרונות מסתמנת כאן תפנית - התחלנו לדבר גם על החברה הישראלית. אולי זו ההכרה שהכיבוש לא יוכל להימשך עוד אם אנחנו רוצים מדינה יהודית ודמוקרטית (וההתנתקות מסמלת זאת במידה רבה מאוד), אולי זה ביבי שאילץ אותנו בכוח לגבש דעה בנושאי חברה וכלכלה כדי להציב אלטרנטיבה להרס שהביא, ואולי זה הצורך האישי של הרבה מאוד אנשים להיות נורמליים ולהתחיל לחיות כמו בכל מדינה אחרת. אבל התפנית הזאת כלל לא קלה. אלא להפך. שאלות של זהות וערכים קשות הרבה יותר משאלות ביטחון. ויותר מכך - **תשובות לשאלות האלה דורשות שיח.**

התהליך שאני מזהה בחברה שלנו הוא חיבור בין אנשים שעד היום היו שייכים לסקטורים שונים, ודוגמה טובה לכך קרתה באירוע של 'מעגלי צדק'. את האירוע ארגנו אמנם בעיקר אנשים צעירים שבאים מהציונות הדתית, אבל אני למשל הגעתי באוטובוס עם צעירי 'בינה', מרכז חינוך לזהות יהודית וישראלית של התנועה הקיבוצית, שנכון להיום שייך לכאורה לקצה השני של המפה הפוליטית. כלומר, במציאות של ימינו "ימנים" ו"שמאלנים" מתאגדים סביב מטרה משותפת. כי כשהנושא החברתי-כלכלי עולה לראש סדר העדיפויות, ההתפלגות החברתית הופכת אט-אט למעמדית ולא סקטוריאלית. פתאום ישתפו

1. לא מזמן נכחתי בכנס שערכה תנועה חדשה מירושלים בשם 'מעגלי צדק'. הכנס נועד לפתוח מאבק ציבורי לשיפור תנאי העסקתם של עובדי הקבלן במדינת ישראל, מאבק צודק שמתקן עוולות שנעשות באחריות כולנו. אבל לא על מצב העובדים ברצוני לכתוב הפעם, אלא על התנועה שיוזמה את הכנס ועל תופעה יותר רחבה שהכנס מצביע עליה. את 'מעגלי צדק' יסדו צעירים ירושלמים, ששייכים לזרם הציוני-דתי, ובעיניי האירוע מסמל תפנית גדולה בחברה הישראלית לא בגלל המאבק לשיפור תנאי העובדים, אלא מפני שבתנועה הזו ובאירוע הזה מרימים צעירי הציונות הדתית את דגל המאבק החברתי, ולא נאבקים רק בעבור חזון ארץ ישראל השלמה. מזה כמעט 40 שנה שרוב אנשי הציונות הדתית זנחו את צלע 'עם ישראל' מהמשולש הידוע - 'עם ישראל, תורת ישראל, ארץ ישראל', והנה - שינוי. אבל נדמה לי שהשינוי רחב יותר, והוא מגיע מעוד מקומות, לא רק מכיוון הציונות הדתית.

2.

מזה כמעט 40 שנה שרוב אנשי הציונות הדתית זנחו את צלע 'עם ישראל' מהמשולש הידוע - 'עם ישראל, תורת ישראל, ארץ ישראל', והנה - שינוי.

אולי זה ביבי שאילץ אותנו בכוח לגבש דעה בנושאי חברה וכלכלה כדי להציב אלטרנטיבה להרס שהביא, ואולי זה הצורך האישי של הרבה מאוד אנשים להיות נורמליים ולהתחיל לחיות כמו בכל מדינה אחרת.

במשך שנים רבות החברה הישראלית התפלגה לסקטורים על בסיס זהות עדתית ודתית אבל

הדורות הקודמים הצליחו לייסד מדינה, אז הדור הנוכחי ייקבע את פניה.

השקידה על התרבות היהודית היא חלק מהתהליך, ואף תוביל לכינון אתוסים משותפים חדשים. כבר בימינו ישנן עשרות קבוצות מעורבות של חילונים ודתיים הלומדים בצוותא ומתמודדים עם סוגיות מארון הספרים היהודי. גם אם גישותיהם שונות – כולם עדיין יושבים סביב אותם ספרים, כולם באים במגע זה עם זה ומנסים לברר יחד אפשרות לפתרון השאוב מהמקורות.

השינוי כבר קורה בשטח, אבל הדרך עוד ארוכה. את פירותיו הראשונים אפשר כבר לראות במעגלי צדק, ובמעגלים אחרים שיגדלו ויתחברו, כך אני מקווה.

פעולה קיבוצניקים ובני עיירות פיתוח, מזרחים ואשכנזים, בני-עקיבא ואנשי השומר הצעיר וכו' וכו'. אולי כך יוצרו כאן ימין ושמאל נורמליים. השלב הבא הוא סדר פוליטי חדש. ראייה לכך אנו מוצאים במפלגת העבודה של ימינו – היא כבר לא מפלגה שמזוהה עם ההגמוניה האשכנזית אלא מזוהה יותר עם רעיונות של צדק ושוויון חלוקתי, עם מעמד הפועלים.

.3

הסיטואציה הנוכחית לא פשוטה בכלל, אבל היא טומנת בחובה גם הזדמנות שהגיעה שעתה – לבנות חברה יהודית צודקת. התהליך שאנחנו נמצאים בו הוא בפירוש המשך הציונות. כי אם

טל וולפסון הוא

בוגר תנועת

הצופים. משרת

ביחידת המחשב

של הצבא.

✉ tal@wolfson.co.il

:: עופר סיטבון

העכביש | מה ברשת?

<http://hasharat.co.il/>

'השרת העיור' מוקדש לביקורות והמלצות מוסיקליות שתורמים גולשים אוהבי מוסיקה. מטרות האתר הן הקמת מאגר ידע מוזיקלי נרחב ומגוון ככל הניתן, לשימוש הגולשים חובבי המוזיקה ודוברי העברית, ומתן במה למוזיקה טובה מהשוליים היותר נידחים לצורך הרחבת האופקים ואהבת האיזוטריה כאידיאולוגיה... זה אולי נשמע מקושקש, אבל זה אמיתי. האתר כולו חינמי לחלוטין: אף אחד מהגולשים לא נדרש לשלם ולו אגורה שחוקה על השימוש וההשתתפות בו, וגם צוות האתר, המנהלים והכותבים לא מקבלים ולו שקל על תרומתם לאתר. להיפך, לפעמים הם מפסידים קצת. כולנו פה מאהבה למוזיקה, ואת הכסף אנא קחו למקום אחר... רגע, רגע, ומה הסיפור הזה עם הקרנפים, שצצים בכל מיני מקומות? ובכן, "קרנף הוא חיה מאוד מסוכנת, לכן משראתם קרנף... השתדלו להתרחק בשקט מהמקום ולא להפחיד אותו. אם הוא תוקף, השתדלו לעמוד כל הזמן ישר מולו, מכיוון שלקרנפים יש עיניים בשני צידי הראש, והם לא יכולים לראות ישר קדימה. משהקרנף ישים לב שהוא בעצם לא רואה אתכם, הוא יעצור, יתהה אחרי מה הוא רודף, וילך למקום אחר. יום אחד תודו לנו על העצה הזו." וגם: "מלחמת השחרור – פורום למסירת אלבומים" – קלטות, תקליטים ודיסקים מקוריים בלבד יתקבלו בברכה... אתם יכולים להציע את אלבומיכם המיותרים לפושטקים האחרים בשרת, שבתמורה יציעו לכם אהבה אפלטונית וכוס מרק".

שיתוף מודל 2006.

<http://www.neweconomics.org>

'הקרן לכלכלה חדשה' היא מכון מחקר בריטי עצמאי שהמוטו שלו פשוט וכובש: "We believe in economics as if people and the planet mattered". כדי לממש אותו, הם כמוכרן חוקרים (למשל, בונים מדדים חדשים למדידת איכות חיים, כתחליף לקיבעון הליברלי בעניין הצמיחה הכלכלית), כותבים (למשל, מוציאים את Radical Economics, כתב עת כלכלי קריא ונגיש המציג חשיבה אלטרנטיבית רעננה) אבל גם – וזה היופי – עושים: הם היו שותפים בהקמתם של 'בנקי זמן' ככל רחבי בריטניה (פרוייקטים קהילתיים שבמסגרתם מתנדבים ביחד אנשי מקצוע ומטופליהם); בניהול קמפיין נגד השתלטותם של הרשתות והמותגים על הערים הבריטיות, במקביל לעידודם של עסקים וזימים מקומיים קטנים; והשיא – בעיניי – הוא בהקמת מרכזים קהילתיים ל'סיעור מוחות', מתוך רצון לשבור את השטאנץ של 'הכתבה מלמעלה' ומתוך אמונה אמיתית ביכולותיהם וכתובנותיהם של בני-אדם מהיישוב. האמת? לא בשמים היא, כי בידינו הדבר.

